

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Swierczewskiego

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

JAWNE

~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~

Egz. Nr 1

płk dypl. Bronisław JABŁOŃSKI
ppłk dypl. Bugusław KOŁODZIEJCZAK

**PODSTAWY STRUKTUR ORGANIZACYJNYCH
SIŁ LĄDOWYCH NATO**

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni Karola Swierczewskiego
32715

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

JAWNE

~~SECRET~~

~~SECRET~~

Egz. Nr 1

płk dypl. Bronisław JABŁOŃSKI
ppłk dypl. Bugusław KOŁODZIEJCZAK

PODSTAWY STRUKTUR ORGANIZACYJNYCH SIŁ LĄDOWYCH NATO

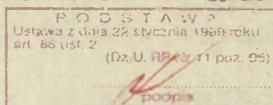
ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni Karola Świerczewskiego

32715

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego.

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

Ineld. prot. 12657.

JAWNE
SŁUŻBOWEGO

PODSTAWY STRUKTUR ORGANIZACYJNYCH SIŁ ZBROJNYCH WSPÓŁCZESNYCH
ARMII. CZYNNIKI WPLYWAJĄCE NA ROZWÓJ SIŁ ZBROJNYCH. POGLĄDY
PAŃSTW NATO NA ORGANIZACJE I ROZWÓJ SIŁ ZBROJNYCH. TENDENCJE
ROZWOJU SIŁ ZBROJNYCH PRL.

/Opracowanie pomocnicze/

OPRACOWAŁ: płk dypl. Bronisław JABŁOŃSKI
ppłk dypl. Bogusław KOŁODZIEJCZAK

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZOLENIOWE
AKADEMI SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

232715

WARSZAWA - LIPIEC 1970 r.

Struktura organizacyjna sił zbrojnych danego państwa jest zawsze wypadkową szeregu takich czynników jak obowiązująca doktryna wojenna, koncepcje strategiczno - operacyjne, przewidywany charakter działań wojennych na danym TDW, istniejący poziom nauki i techniki wojennej, możliwości produkcyjne przemysłu, stan i charakter sił zbrojnych potencjalnego przeciwnika itp. Jest ona zatem odbiciem nie tylko aktualnych intencji polityczno - wojskowych danego państwa, agresywnych czy obronnych, lecz również wyrazem jego obiektywnych możliwości ludzkich i materialnych. Obserwacja przemian jakie zachodziły w siłach zbrojnych państw kapitalistycznych Europy zachodniej w ostatnich latach prowadzi do wniosku, że mimo istnienia NATO oraz czynionych prób zintegrowania sił zbrojnych w ramach tego paktu, wspomniane wyżej czynniki były i pozostają nadal w każdym państwie różne, co między innymi znajduje wyraz w różnych strukturach organizacyjnych, uzbrojeniu i wyposażeniu sił zbrojnych państw członków tego agresywnego bloku.

Od zakończenia II wojny światowej na środkowoeuropejskim TDW utrzymywane jest największe zgrupowanie sił zbrojnych świata kapitalistycznego, skierowanych swoim ostrzem przeciwko państwom obozu socjalistycznego. Zorganizowanie i włączenie do NATO Bundeswehry zdecydowanie zwiększyło siłę uderzeniową tego zgrupowania a ponadto uczyniło z tego paktu najbardziej agresywny instrument polityczno-wojskowy jaki kiedykolwiek znajdował się w ręku imperialistyczno-odwetowych kół zachodu.

Obecnie Bundeswehra stała się nie tylko głównym filarem podtrzymującym istnienie NATO, lecz przede wszystkim stała się ona decydującą siłą ilościową i jakościową, do której dopasowują swoje struktury organizacyjne inne państwa natowskie.

Chodzi zwłaszcza o takie państwa jak USA, W. Brytanię i Francję, które w ciągu ostatnich 10 - 15 lat dwa - trzy razy zmieniły strukturę organizacyjną swoich sił lądowych, w szczególności na europejskim teatrze wojny. Celem tych przedsięwzięć było nie tylko zwiększenie siły ognia, manewrowości i ogólnie biorąc lepszego dostosowania organizacji wojsk do wymagań współczesnego pola walki, lecz również o zniwelowanie różnic organizacyjnych, w celu usprawnienia dowodzenia i współdziałania w ramach zintegrowanego systemu wojskowego NATO. Przejście w ślad za Bundeswehrą na brygadową strukturę organizacyjną w wojskach lądowych większości państw członkowskich NATO miało zatem na celu dostosowanie organizacji wojsk lądowych tych państw do założeń organizacyjnych i operacyjnych najważniejszego partnera tego paktu - NRF.

Obecnie obowiązujące organizacje, zwłaszcza wojsk lądowych głównych państw kapitalistycznych na środkowoeuropejskim TDW, mimo poważnego ujednoczenia organizacyjnego a także w dziedzinie uzbrojenia, nadal różnią się od siebie i to zarówno pod względem strukturalnym jak również często i funkcjonalnym. Poznanie tych różnic, a zwłaszcza różnic w możliwościach bojowych istniejących aktualnie między oddziałami i związkami taktycznymi tych państw, może być pożyteczne. Wychodząc z tego założenia, w opracowaniu niniejszym przedstawione zostaną analizy porównawcze jednostek sił lądowych czterech armii: USA, NRF, W. Brytanii i Francji od szczebla batalionu do dywizji, włącznie. Przy czym analizy te, z uwagi na brak pełnych danych dotyczących uzbrojenia niektórych pododdziałów a także na istniejące różnice organizacyjne, obejmą tylko najważniejsze elementy, takie zwłaszcza które decydują o manewrowości danej jednostki, jej sile ognia,

odporności na uderzenie lub jej przebojowości. Zatem treść niniejszego opracowania obejmuje następujące zagadnienia:

- analizę porównawczą batalionu /bpz, bcz, brozp/, USA, NRF, W. Bryt. i Francji wraz z wnioskami taktycznymi i spostrzeżeniami organizacyjnymi;
- analizę porównawczą brygady /BZ, BPanc/ w/w czterech armii NATO zaopatrzoną we wnioski taktyczne;
- analizę porównawczą dywizji /DZ, DPanc/ oraz niektórych oddziałów samodzielnych jak samodzielne brygady, pułki rozpoznawcze i inne;
- prawdopodobne zmiany w organizacji wojsk lądowych w/w państw w najbliższym okresie.

Główna uwaga w prowadzeniu tej analizy poświęcona jest oddziałom i związkom taktycznym sił lądowych USA i NRF jako najważniejszym członkom NATO, których siły zbrojne w ogóle a wojska lądowe w szczególności stanowią prawie 70 % całości wojsk lądowych tego paktu na środkowoeuropejskim TDW, i z którymi w wypadku wojny siły zbrojne PRL znalazłyby się w styczności bojowej.

Zatem możliwie wszechstronna znajomość słabych i silnych stron organizacyjnych tych wojsk oraz ich możliwości bojowych, staje się jednym z podstawowych obowiązków naszej kadry zawodowej.

I. ANALIZA PORÓWNAWCZA BATALIONU

- a/ Batalion zmechanizowany /zmotoryzowany/ USA, NRF, W. Bryt. i Francji.

Batalion zmechanizowany jest uważany za podstawowy pododdział wojsk lądowych zdolny do prowadzenia działań bojowych w różnych warunkach taktycznych i terenowych, zarówno w składzie związku taktycznego jak i samodzielnie. Organizacja batalionu, jego uzbrojenie i wyposażenie oraz stan liczebny jest

stały, co powoduje, że jest on najbardziej wygodną jednostką porównawczą i kalkulacyjną na szczeblu taktycznym.

Podstawą siły ogniowej każdego batalionu zmechanizowanego jest posiadana przez niego ilość i jakość organicznej broni ciężkiej tj. dział i moździerzy, środków przeciwpancernych i przeciwlotniczych a w zakresie ruchliwości ilość i jakość pojazdów bojowych i transportowych.

Ilość i jakość w/w środków, sposób rozmieszczenia ich w strukturze organizacyjnej pododdziałów batalionu, stopień wyszkolenia i umiejętności dowódców i żołnierzy oraz inne czynniki decydują o tym, że batalion jednej armii ma większą lub mniejszą wartość bojową niż analogiczny batalion armii innego państwa.

Ponieważ porównywanie ze sobą tak nieuchwytnych wielkości jak stopień wyszkolenia żołnierzy, ducha moralnego, zdolności dowódców itp. istotnych czynników jest rzeczą raczej niemożliwą, stąd siłą rzeczy w opracowaniu niniejszym wszelkie analizy porównawcze dotyczyć muszą jedynie czynników materialnych a więc struktury organizacyjnej, ilości i jakości uzbrojenia i wyposażenia wojsk. Z uwagi na to wnioski i oceny wynikające z tego rodzaju porównań muszą mieć charakter przybliżony do rzeczywistości.

Porównując zatem i analizując bataliony zmechanizowane USA, NRF, W.Bryt. i Francji pod względem ich organizacji, uzbrojenia i wyposażenia, można wyciągnąć następujące wnioski:

1. Batalion zmechanizowany USA składa się z 3 kompanii zmechanizowanych po 199 żołnierzy każda oraz kompanii dowodzenia - 304 żołnierzy. Jest to więc jednostka o typowej organizacji trójkowej, umożliwiającej przyjmowanie w działaniach bojowych typowego ugrupowania bojowego - w jedn lub dwa rzuty zależnie od sytuacji. Z uwagi na taką organizację, a także niewielką możliwoś

wariantowania ugrupowania bojowego ma on również ograniczone możliwości manewrowania pododdziałami w czasie walki, a zwłaszcza w natarciu. Pod tym względem bz USA nie odróżnia się niczym istotnym od batalionów większości armii kapitalistycznych.

Charakterystyczną jednak cechą batalionu zmechanizowanego USA jest jego bogate i różnorodne uzbrojenie. Biorąc pod uwagę tylko ważniejsze ograniczone środki ogniowe, obraz jaki otrzymany przedstawia się następująco:

- 24 karabiny maszynowe 12,7 mm,
- 13 moździerzy, w tym 4 moździerze 106,7 mm;
- 24 dział bezodrzutowych, w tym 6 dział 106,7 mm
- 3 wyrzutnie ppanc pocisków rakietowych
- 19 pancernownic 88,9 mm;
- 89 granatników 40 mm.

Z ilości tej, 21 karabinów maszynowych 12,7 , 4 moździerze 106,7 mm , 3 wyrzutnie ppanc poc. rakietowych, 7 pancernownic 88,7 i 20 granatników 40 mm znajduje się w etatowo w kompanii dowodzenia tj. w ręku dowódcy bz a pozostała ilość środków ogniowych organicznie wchodzi w skład poszczególnych kompanii zmechanizowanych. Jeżeli zważyć, że karabiny maszynowe 12,7 mm przeznaczone są w głównej mierze do zapewnienia obrony przeciwlotniczej całemu batalionowi tj, do walki z niskolatającymi samolotami i śmigłowcami a pancernownice i granatniki do obrony i osłony tyłów batalionu, to do wsparcia walki trzech kompanii zmechanizowanych dca batalionu dysponować może tylko 4 moździerzami 106,7 i 3 wyrzutniami ppanc poc rakietowych /artyleryjskie środki wsparcia przydzielone z wyższego szczebla nie są w tym opracowaniu brane pod uwagę/.

Wynika z tego, że organizacja bz USA jest pomyślana w taki sposób, aby maksymalnie nasycić kompanie zmechanizowane różnorodnymi środkami ogniowymi i pod tym względem zapewnić im dużą samodzielność w walce.

Drugą cechą charakterystyczną organizacji batalionu zmechanizowanego USA jest stosunkowo duże jego nasycenie różnymi środkami do walki z bronią pancerną. Jeżeli z wymienionego wyżej wykazu ilości środków ogniowych batalionu wyłączyć broń maszynową 12,7 oraz moździerzy, to pozostałe środki ogniowe w ilości około 135 mogą być wykorzystane do walki z bronią pancerną npla. Ale również i w tym wypadku większości tych środków /około 105/ znajduje się etatowo w kompaniach zmechanizowanych, natomiast w ręku dcy batalionu pozostaje 3 wyrzutnie ppanc poc rakietowych, 7 pancerzownic 88,9 mm i 20 granatników 40 mm. Wynika z tego, że w zakresie walki z bronią pancerną npla, kompanie zmechanizowane odgrywają główną rolę i na nich spoczywa główny ciężar tej walki. Ma to istotne znaczenie zwłaszcza w obronie przy organizowaniu kompanijnych punktów oporu.

Inaczej natomiast przedstawia się zagadnienie obrony przeciwlotniczej batalionu. Z przedstawionych wyżej danych wynika, że zdecydowana większość karabinów maszynowych 12,7 /21 sztuk/ wchodzi organicznie w skład kompanii dowodzenia batalionu. Na niej też spoczywa główne zadanie zapewnienia skutecznej obrony przed samolotami i śmigłowcami kompaniom zmechanizowanym, a zwłaszcza sztabowi batalionu oraz jego elementom tyłowym. Skoncentrowanie tych środków w jednym ręku, zapewnia z jednej strony możliwość stworzenia dużego natężenia ognia do obrony najważniejszych elementów ugrupowania batalionu a z drugiej, umożliwia manewr całością sił w czasie walki, podczas marszu lub w rejonie ześrodkowania batalionu jako całości.

Dużego znaczenia nabiera przy tym fakt, że do wykrywania samolotów i śmigłowców npla a także do prowadzenia z nimi walki przez plutony karabinów maszynowych 12,7 służą znajdujące się w składzie tejże kompanii dowodzenia batalionu sześć organicznych stacji radiolokacyjnych. Wynika z tego, że w zakresie obrony przeciwlotniczej dowództwo USA odeszło nieco od zasady decentralizacji środków ogniowych i stworzyło z wojsk batalionu zmechanizowanego podstawowe ogniowe /najniższe/ stosunkowo dużym nasyceniu środkami do walki z niskolatającymi samolotami i śmigłowcami npla, pododdziałem o dużej dozie niezależności pod tym względem od wyższego szczebla. Jeśli chodzi o obronę plot kompanii zmechanizowanych, to główną rolę w tym zakresie odgrywają w nich karabiny maszynowe 12,7 mm, w które uzbrojone są transportery opancerzone M₁₁₃. Ponieważ b_z ma na swoim uzbrojeniu 65 tego typu pojazdów bojowych, to łączna ilość środków plot znajduje się w kom. dowodzenia i na transporterach opancerzonych wynosi ogółem 89 sztuk. Dowodzi to, że dowództwo wojskowe sił zbrojnych USA licząc się z możliwościami silnego oddziaływania ew. przeciwnika z powietrza na polu walki nie zaniedbało tego ważnego rodzaju zabezpieczenia bojowego swoich pododdziałów. Kolejnym momentem zasługującym na podkreślenie w strukturze organizacyjnej amerykańskiego b_z jest jego organiczny pluton rozpoznawczy. Uzbrojony jest on w 2 czołgi lekkie i 3 transportery opancerzone i stanowi najmniejszą wyspecjalizowaną jednostkę rozpoznawczą w wojskach lądowych USA. Możliwości rozpoznawcze tego plutonu jak również potrzeby jego działania na korzyść b_z są jednak kwestionowane przez wielu dowódców amerykańskich, zwłaszcza w odniesieniu do b_z wchodzących w skład 7 amerykańskiej AP. Uważają oni mianowicie, że jeżeli pluton tego typu ma jeszcze rację bytu w batalionie zmechanizowanym przygotowanym

do prowadzenie działań w wojnach typu wietnamskiego, gdzie batalion zmechanizowany może działać w oderwaniu od sił głównych brygady przez dłuższy okres czasu, to na europejskim TDW będzie on działał z reguły w składzie brygady w ramach której jest prowadzone rozpoznanie siłami i środkami o większej efektywności.

Z powyższych danych i uwag wynika, że bZ USA jest jednostką liczebnie dużą /ponad 900 żołnierzy/ silnie uzbrojoną w broń ciężką i maszynową oraz o dużym stopniu niezależną od wsparcia ogniowego wyższego szczebla. Silną stroną jego organizacji jest duże nasycenie pododdziałów środkami ppanc a batalionu jako całości w środki CPL. Dowodzenie batalionu zapewnia ponad 220 radiostacji różnych typów pracujących w sieciach i na kierunkach od dcy drużyny do batalionu.

2. Jeżeli chodzi o batalion zmechanizowany NRF, to w odróżnieniu od amerykańskiego ma on w swojej strukturze organizacyjnej 5 elementów: 3 kompanie zmechanizowane po 133 żołnierzy każda, kompanię wsparcia 120 żołnierzy i kompanię dowodzenia i zaopatrzenia 193 żołnierzy. Najprostszą nawet porównanie tych dwóch batalionów prowadzi do spostrzeżenia, że w odróżnieniu od USA, dowództwo wojskowe NRF wyraźnie oddzieliło od siebie funkcje sztabowo-gospodarcze batalionu, realizowane przez kompanię dowodzenia i zaopatrzenia od funkcji wsparcia ogniowego wykonywanych siłami kompanii wsparcia. Wprowadzenie możliwości wariantowania ugrupowania bojowego batalionu NRF w działaniach bojowych nie różni się zasadniczo od możliwości batalionu USA, to jednak z uwagi na skoncentrowanie w kompanii wsparcia prawie wszystkich rodzajów ciężkiego uzbrojenia, możliwości wpływania na przebieg walki dcy batalionu zmechanizowanego NRF są o wiele większe niż

dcy batalionu USA. Jest to jedna z istotnych cech charakterystycznych batalionu zachodnio-niemieckiego odróżniających go wyraźnie od batalionu amerykańskiego a wynikająca z różnic organizacyjnych i uzbrojenia. Ilość i jakość podstawowego uzbrojenia ciężkiego bz NRF przedstawia się następująco:

- 56 karabinów maszynowych
- 8 moździerzy 120 mm
- 10 samobieżnych dział b/o 90 mm
- 6 wyrzutni ppanc poc. rakietowych
- 112 pancernic 84 i 81 mm
- 76 działek 20 mm zamontowanych na transporterach opancerzonych.

Z porównania danych liczbowych uzbrojenia bz NRF i USA wynika również, że dca batalionu NRF dysponuje nie tylko większą ilością ciężkiego uzbrojenia niż dca amerykański w czasie walki, lecz także, że uzbrojenie to jest znacznie silniejsze i skuteczniejsze. Dotyczy to zwłaszcza moździerzy 120 mm i samobieżnych dział ppanc 90 mm. Usytuowanie broni ciężkich batalionu w kompanii wsparcia, uzależnia wprawdzie kompanie zmechanizowane od wsparcia "centralnego", tym bardziej, że kompanie te oprócz broni maszynowej, pancernic i granatników nie dysponują ani działkami bezodrzutowymi ani moździerzami ale z drugiej strony umożliwia dcy bz koncentrowanie ognia w najbardziej zagrożonym miejscu. Zatem w odróżnieniu od bz USA, w którym główny ciężar walki ogniowej broni ciężkiej spoczywa na kompaniach zmechanizowanych, w batalionie NRF zadanie to realizuje się w sposób scentralizowany przez kompanię wsparcia znajdującą się w dyspozycji dcy batalionu.

Inną cechą charakterystyczną odróżniającą bz NRF od bz USA jest zarówno ilość jak i jakość głównych środków przeciwpancernych. Podczas gdy w bz USA zdecydowana większość środków ppanc /90 i 107 mm dział bp/ znajduje się na uzbrojeniu kompanii zmechanizowanych i w związku z tym na nich spoczywa zadanie walki z bronią pancerną przeciwnika, to w bz NRF środki te są scentralizowane w kompanii dowodzenia, nie mówiąc o tym, że pod względem ich efektywności bojowej przedstawiają one niewątpliwie większą wartość niż amerykańskie.

Dotyczy to zwłaszcza 10 sam. dział ppanc 90 mm i 6 ppanc wyrzutni raketowych. "Cobra". Wynika z tego, że również w zakresie walki z czołgami dca bz NRF, mimo, iż ogólnie rzecz biorąc ma on mniej środków ppanc to jednak dysponując znaczną ich ilością i większą efektywnością, dzięki scentralizowaniu ich w jednym ręku, może bardziej zdecydowanie i odczuwalnie wpływać na przebieg walki z bronią pancerną npla. Zatem możliwości walki z bronią pancerną przeciwnika są jedną z silnych stron organizacji bz NRF.

W zakresie obrony przeciwlotniczej bz NRF wydaje się być nie mniej samowystarczalny niż amerykański. Wprawdzie na pierwszy rzut oka środki OPL tego batalionu /z wyjątkiem broni maszynowej/ są mało widoczne, jednakże gdy się uwzględni, że bz uzbrojony jest w 76 transporterów opancerzonych HS-30 z 20 mm działkami, które mogą prowadzić ogień również do celów powietrznych, to okaże się, że efektywność OPL bz NRF jest bardzo duża, bez względu na to, że środki te są zdecentralizowane.

W odróżnieniu od bz USA, batalion NRF nie ma organicznego pododdziału rozpoznawczego. Dowództwo Bundeswehry wychodzi bowiem

z założenia, że na tym szczeblu dowodzenia pododdział rozpoznawczy w sile plutonu byłby mało efektywny i tylko zwiększałby i tak już dostatecznie duży stan osobowy batalionu. Wiadomości o nplu, potrzebne sztabowi i dcy batalionu w czasie walki są w stanie zdobywać pododdziały będące w bezpośredniej styczności z nplem.

Z porównania organizacji przedstawionych wyżej batalionów zmechanizowanych wynika jeszcze jedno spostrzeżenie, które wydaje się mieć również istotne znaczenie. Chodzi mianowicie, o to, że obok niewątpliwych zalet bz NRF w dziedzinie organizacji jest on znacznie mniejszy liczebnie od amerykańskiego. Zmniejszony stan liczebny o 180 żołnierzy, przy prawie równych lub większych możliwościach ogniowych, równych ilościach transporterów opancerzonych i innych pojazdów, daje batalionowi NRF większy stopień mechanizacji i ruchliwości a co za tym idzie większą wartość bojową.

Jeżeli zatem uznać, że podstawowe /główne/ środki ogniowe bz NRF z uwagi na ich lepszą jakość wyrównują nieznaną przewagę ilościową podobnych środków bz USA a także, że takie przedsięwzięcia bojowe jak wsparcie ogniowe batalionu, oppanc i OPL oraz sposoby ugrupowania bojowego mogą być rozwiązywane elastycznie przy znacznie mniejszych stanach liczebnych kompanii i batalionu jako całości, to ogólny wniosek jaki nasuwa się z tej analizy można sformułować następująco. Batalion zmechanizowany NRF jako podstawowy pododdział wojsk lądowych jest zorganizowany bardziej ekonomicznie i efektywnie niż bz USA. Siła bojowa bz NRF tak w natarciu jak i w obronie zwiększa się również i przez to, że w/g ustalonych norm taktycznych Bundeswehry bz otrzymuje odcinek mniejszy odpowiednio do rodzaju

działań o 1 - 2 km od bż USA.

Wyposażenie bż NRF w 76 silnie uzbrojonych transportów opancerzonych, 10 samobieżnych dział ppanc 90 mm, 8 moździerzy 120 mm, 6 wyrzutni ppanc pocisków rakietowych "Cobra" i inne, nadaje batalionowi charakter jednostki zaczepnej o dużej sile ognia i uderzenia. Zatem organizacja bż NRF, jego uzbrojenie a co za tym idzie jego charakter jest wyraźnym odzwierciedleniem agresywnych zaczepnych koncepcji wojskowo-politycznych odwetowych kół NRF.

3. Batalion zmotoryzowany W. Brytanii w porównaniu z bż USA i NRF jest bez wątpienia jednostką o wiele słabszą i mniej wartościową, zwłaszcza pod względem siły ogniowej i to niezależnie od jego dużego stanu osobowego /914 żołnierzy/. W porównaniu z bż USA ma on w swoim składzie o jedną kompanię zmotoryzowaną więcej, co skolei stwarza mu lepsze możliwości wariantowania ugrupowania bojowego w różnych rodzajach działań bojowych. Ugrupowując batalion typowo np. w dwa rzuty, dca bzmot W. Bryt. ma oprócz tego możliwość zatrzymania w swoim ręku ^{Kompanii} jednej bzmot, przy pomocy której może znacznie wpływać na przebieg walki. Ma to tym większe znaczenie, że podobnie jak w bż USA główne środki ogniowe batalionu, zwłaszcza moździerze i działa bezodrzutowe są zdecentralizowane i organizacyjnie włączone do kompanii a nawet plutonów zmotoryzowanych.

Na ogólną ilość : - 4 karabinów maszynowych 12,7 mm
- 12 moździerzy 51 mm
- 8 moździerzy 81 mm
- 8 dział bezodrzutowych 120 mm
- 65 pancerzownic 88,9 mm
- 2 śmigłowców
- 8 ppanc wyrzutni poc.rak. Vigilant

w kompanii dowodzenia a więc w ręku dcy bzmot pozostaje jedynie 17 pancerzownic i 2 śmigłowce nieuzbrojone. Pozostałe środki ogniowe a zwłaszcza moździerze i działa bjo są rozmieszczone równomiernie w czterech kompaniach zmotoryzowanych. Zatem podobnie jak w bz USA, kompanie zmotoryzowane batalionu W.B. dysponują stosunkowo dużą siłą ognia tj. 7 dział bjo i moździerzy i są maksymalnie niezależne od wsparcia ogniowego dcy batalionu, który w takiej strukturze organizacyjnej ma stosunkowo małe możliwości.

Nieliczne i słabe uzbrojenie w przeciwpancerne środki walki zarówno w poszczególnych kompaniach zmot jak i w całym batalionie sprawia, że batalion brytyjski w porównaniu z amerykańskim jest mało odporny na uderzenie czołgów. Oprócz 8 dział bjo 120 mm rozdzielonych po 2 kompaniach, 8 ppanc wyrzutni raketowych również rozdzielonych i 65 pancerzownic 88,9 mm, batalion brytyjski nie dysponuje żadnymi innymi środkami przeciwpancernymi. W porównaniu więc z bz USA a szczególnie NRF, batalion brytyjski jest wyraźnie słabszy.

Podobna sytuacja istnieje również w zakresie obrony przeciwlotniczej. Z analizy organizacji i uzbrojenia bzmot wynika, że oprócz 4 karabinów maszynowych 12,7 /po 1 na każdą kompanię/ nie dysponuje on żadnym innym ciężkim uzbrojeniem przeznaczonym do walki z niskolatającymi samolotami i śmigłowcami npla. Oznacza to, że w takich dwóch podstawowych przedsięwzięciach jak walka z czołgami i lotnictwem npla, bzmot nie jest jednostką samowystarczającą i zależy w znacznej mierze od wsparcia z wyższego szczebla.

Z drugiej strony w odróżnieniu od bz NRF batalion brytyjski ma w swoim składzie organizacyjnym takie pododdziały jak pluton saperów, pluton rozpoznawczy i pluton obrony SD, których efektywność

a przynajmniej dwóch ostatnich, w działaniach bojowych na europejskim TDW jest problematyczną. Brak więc odpowiedniej ilości broni ciężkiej a także środków ppanc i plot w batalionie brytyjskim świadczy o tym, że jest on bardziej przystosowany do prowadzenia walki w koloniach niż z silnym przeciwnikiem na zachodnioeuropejskim TDW w ramach sił zbrojnych NATO.

4. Pułk zmechanizowany Francji /pułk tylko z nazwy/ składa się z 3 kompanii zmechanizowanych po 216 żołnierzy każda oraz komp. dowodzenia i wsparcia - 138 żołnierzy. Pomijając samą nazwę, pułk ten w porównaniu z amerykańskim batalionem zmechanizowanym jest zarówno mniejszy liczebnie jak i słabiej uzbrojony. Pod względem organizacyjnym jest on jednak najbardziej zbliżony do bz USA i w zakresie możliwości przyjmowania ugrupowania bojowego - jeden, dwa rzuty - jest prawie identyczny. Jak już wspomniano wyżej, charakterystyczną cechą pz Francji odróżniającą go od bz USA jest stosunkowo słabe jego uzbrojenie tak w zakresie ilościowym jak i jakościowym. Dotyczy to szczególnie dział i moździerzy w tej liczbie środków przeciwpancernych.

W uzbrojeniu pz Francji znajduje się:

- 15 ciężkich karabinów maszynowych 12,7 mm
- 94 granatników prawdopodobnie 40 mm
- 41 pancernownic M - 50,73 mm lub 88,9 mm
- 6 moździerzy 81 mm
- 6 dział bezodrzutowych 106,7 mm.

Wynika z tego, że oprócz granatników i pancernownic, pułk dysponuje jedynie 12 działami *b/p* i moździerzami, które mogą być wykorzystane do wsparcia ogniowego pododdziałów. Ponieważ jednak moździerze 81 mm znajdują się organicznie w składzie trzech

kompanii /po 2/, to w kompanii wsparcia a więc w rękę dcy pułku pozostaje tylko 6 dział b/o 106,7 mm. Jest to 2 razy mniej niż w bz USA i 4 razy mniej niż bz NRF, jeżeli wziąć pod uwagę również wyrzutnie ppanc pocisków raketowych.

Nieco lepiej przedstawia się rozwiązanie zagadnienia obrony przeciwlotniczej pułku, chociaż i w tym wypadku w porównaniu z bz USA a tym bardziej NRF, francuski pułk zmechanizowany również pozostaje w tyle. Posiadając w sumie 15 karabinów maszynowych 12,7 mm, część z nich /6/ znajduje się w trzech kompaniach zmechanizowanych, natomiast 9 znajduje się w kompanii dowodzenia i może być wykorzystana w sposób scentralizowany. Zapewnia to jednak niezbędne minimum osłony pułku przed niskolatającymi samolotami i śmigłowcami, tym bardziej, że istniejące na uzbrojeniu pułku 68 transporterów opancerzonych, uzbrojone są tylko w karabiny maszynowe 7,62 przystosowane bardziej do prowadzenia ognia do celów naziemnych niż powietrznych.

Pod względem ilościowego^o wyposażenia w transportery opancerzone i samochody transportowe, pułk francuski pozostaje na poziomie bz USA. Poważna różnica natomiast istnieje w jakości wyposażenia, zwłaszcza transporterów opancerzonych. Podczas gdy bz USA ma 65 transporterów gaśnicowych M-113 o silniejszym opancerzeniu i uzbrojeniu to francuski pułk dysponuje 68 transporterami kołowymi i słabiej uzbrojonymi. Wynika z tego, że zarówno siła ognia, zdolność pokonywania terenu a co za tym idzie manewrowość pułku francuskiego jest odpowiednio mniejsza niż bz USA, nie mówiąc już o batalionie zmechanizowanym NRF, który pod tym względem zajmuje chyba pierwsze miejsce w siłach lądowych NATO.

Reasumując, przedstawioną wyżej krótką analizę porównawczą batalionów zmechanizowanych sił lądowych czterech głównych państw kapitalistycznych można zauważyć, że:

1. Batalion zmechanizowany USA pod względem organizacyjnym jest jednostką typową, o systemie trójkowym oraz o ograniczonych możliwościach wariantowania ugrupowania bojowego i manewru. Liczne i różnorodne uzbrojenie batalionu jest w większości zdecentralizowane, co czyni kompanie zmechanizowane pododdziałami o dużej sile ognia w obronie i uderzenia w natarciu. Z uwagi na duży stan osobowy, ilość gąsienicowych transporterów opancerzonych a także dość silną OPL, batalion jako całość przedstawia sobą sprawną, chociaż ciężką jednostkę zdolną do prowadzenia działań zaczepnych i obronnych, w składzie brygady lub samodzielnie na kierunkach bez specjalnie dużego wzmocnienia.
2. Organizacja i uzbrojenie bz NRF z punktu widzenia jego walorów bojowych, wydaje się przewyższać pod tym względem batalion amerykański. Przy zmniejszonym stanie liczebnym batalionu o 180 żołnierzy a z drugiej strony wyodrębnieniu z batalionu kompanii dowodzenia i zaopatrywania jako pododdziału obsługującego oraz kompanii wsparcia jako elementu czysto bojowego, dysponującego większością broni ciężkiej, świadczy o tym jak najbardziej. Stosunkowo duża ilość ciężkich środków wsparcia - moździerze 120 mm, samobieżne działa 90 mm i wyrzutnie ppanc pocisków raketowych, które mogą być wykorzystane do bezpośredniego wsparcia natarcia świadczą wyraźnie, że bz NRF ma więcej elementów o charakterze zaczepnym niż obronnym. Odpowiada to całkowicie agresywno-zaczepnym

założeniom organizacji Bundeswehry.

b/ Batalion czołgów - USA, NRF, W. Brytanii i Francji.

Występujące w siłach lądowych państw kapitalistycznych bataliony czołgów stanowią główną siłę uderzeniową związków taktycznych zarówno pancernych jak i zmechanizowanych. Podstawową siłą ogniową i uderzeniową batalionów czołgów są rzecz jasna czołgi i średnie lub lekkie a także działa i moździerze wchodzące organicznie w skład tych batalionów. Są to zatem pododdziały o charakterze wybitnie zaczepnym, których siła uderzenia i możliwości bojowe zależą przede wszystkim od stanu ilościowego uzbrojenia i wyposażenia oraz jego jakości.

Z porównania batalionów czołgów w/w czterech armii kapitalistycznych nasuwają się następujące uwagi:

1. Batalion czołgów USA organizacyjnie składa się z czterech elementów: trzech kcz po 90 żołnierzy i 17 czołgów każda i kompanii dowodzenia - 305 żołnierzy i 5 czołgów. Warto zaznaczyć, że stan osobowy tej jednej kompanii wynosi około 55% stanu całego batalionu. Ważniejsze uzbrojenie i wyposażenie bcz USA składa się z:

- 54 czołgów średnich i 2 lekkich
- 24 transporterów opancerzonych;
- 4 moździerzy 106,7 mm
- 22 karabinów maszynowych 12,7 mm
- 6 stacji radiolokacyjnych
- 15 granatników 40 mm.

Ponieważ każda kompania czołgów jest uzbrojona w 17 czołgów średnich, 1 transporter M-113, 1 karabin maszynowy 12,7 i jeden granatnik 40 mm, to pozostała ilość uzbrojenia

znajduje się na wyposażeniu kompanii dowodzenia. Wynika z tego, że kompania ta obok funkcji dowodzenia, zaopatrywania i obsługi, wykonuje również szereg funkcji bojowych. Do nich należy wsparcie ogólne batalionu /4 moździerze 106,7 / a zwłaszcza obrona przeciwlotnicza - 19 karabinów maszynowych 12,7 i 6 stacji radiolokacyjnych. Analogicznie jak w kompaniach zmechanizowanych, obrona przeciwlotnicza poszczególnych kompanii czołgów zabezpieczana jest przez karabiny maszynowe 12,7 mm znajdujące się na czołgach /54 sztuki/. Dodatkowo siłę ognia w tym zakresie zwiększają karabiny maszynowe 12,7 mm na 24 transporterach opancerzonych, które znajdują się na wyposażeniu kompanii dowodzenia. Ogółem obronę przed niskolatającymi samolotami i śmigłowcami zabezpiecza około 100 organicznych karabinów maszynowych 12,7 i 6 stacji radiolokacyjnych, które wg poglądów amerykańskich, dają wszystkim elementom składowym batalionu skuteczną osłonę przeciwlotniczą.

Kolejną funkcją bojową kompanii dowodzenia jest prowadzenie rozpoznania naziemnego na korzyść batalionu. W tym celu, w składzie kompanii znajduje się pluton rozpoznawczy uzbrojony w 2 czołgi lekkie Sheridan i transportery opancerzone M - 113. Z powyższego wynika, że tak liczna i rozbudowana pod względem organizacyjnym kompania dowodzenia zabezpiecza prawie wszystkie funkcje bojowe i administracyjno-zaopatrzeniowe na korzyść batalionu w taki sposób, aby zapewnić kompaniom czołgów maksymalną niezależność i "czystość" funkcjonalną. Centralizacja w/w zadań bojowych i zaopatrzeniowych w kompanii dowodzenia nie obciążając tymi funkcjami kompanii czołgów ułatwia również manewr kompaniami np. przydzielenie na czas walki poszczególnych kompanii do batalionów zmechanizowanych lub piechoty, jeżeli użycie ich w sposób

scentralizowany jest niecelowe lub niemożliwe.

Z powyższego wynika, że bcz USA jest jednostką dużą i silnie uzbrojoną. Aby jednak zabezpieczyć walkę podstawowej jego sile uderzeniowej - 3 kompaniami czołgów, został on obciążony zbyt dużym elementem organizacyjnym - kompania dowodzenia która jest mało ruchliwą i przeładowaną zadaniami. Wpływa ona hamująco na ruchliwość batalionu jako całości, zwłaszcza w natarciu.

2. Batalion czołgów sił lądowych NRF jest podstawowym pododdziałem wchodzącym w skład brygad pancernych lub zmechanizowanych. Pod względem organizacyjnym nie różni się on prawie niczym od bcz USA i również składa się z trzech kompanii czołgów po 17 cz i 85 żołnierzy każda oraz kompanii dowodzenia i zaopatrywania - 218 żołnierzy i 3 czołgów. W sumie batalion czołgów NRF dysponuje następującym ważniejszym uzbrojeniem : /dane niepełne/

- 10 karabinów maszynowych 12,7
- 54 czołgów średnich Leopard
- 11 transporterów opancerzonych HS - 30.

Podobnie jak w batalionie czołgów USA kompanią dowodzenia i zaopatrywania ~~bcz~~ NRF obok funkcji dowodzenia i zaopatrywania wykonuje również niektóre funkcje bojowe. Należą do nich przede wszystkim obrona przeciwlotnicza całości a zwłaszcza tyłów ^{batalionu} przed bronią pancerną przeciwnika /pancerzownice/ a także na wzór amerykański, prowadzenie rozpoznania naziemnego na korzyść bcz. W odróżnieniu jednak od batalionu amerykańskiego, bcz NRF ma w swojej strukturze organizacyjnej tylko drużynę rozpoznawczą uzbrojoną prawdopodobnie w jeden czołg.

Porównując organizację i uzbrojenie bcz NRF i bcz amerykańskim dochodzi się do wniosku, że również i w tej strukturze

niemiecka organizacja jest bardziej ekonomiczna i celowa. Dysponując równą ilością czołgów średnich, niemiecki bcz liczy ponad 90 żołnierzy mniej. Ma on też mniej zbędnego w tego typu pododdziałach takiego uzbrojenia jak moździerze, granatniki itp. Wszystko to, nie zmniejszając podstawowej siły ogniowej i uderzenia, poważnie zmniejsza tyłowo-administracyjne obciążenie i czyni go bardziej manewrowym na polu walki.

3. W organizacji sił lądowych W. Brytanii zamiast batalionów czołgów istnieją pułki czołgów. Są to pułki tylko z nazwy, ponieważ w rzeczywistości zarówno stan osobowy /ilość kompanii/ jak również ilość czołgów jest prawie równa batalionom czołgów USA i NRF. Brak szczegółowych danych dot. uzbrojenia pułku nie pozwala na jego szczegółowe porównanie z innymi jednostkami tego typu. Z posiadanych danych wynika jednak, że pułk ten ma 3 kompanie czołgów, każda po 18 czołgów /w tym 2 specjalne/ i kompanię sztabową - 6 czołgów średnich, 15 samochodów pancernych oraz 3 śmigłowce. W pułku także wyodrębniony jest pluton ewakuacji i remontu wyposażony między innymi w czołgi mostowe. Ogółem w pułku czołgów znajduje się 622 żołnierzy, 64 czołgów /w tym 10 specjalnych/, 15 samochodów pancernych i 3 śmigłowce.

Z danych tych wynika, że pod względem organizacji oraz ilości czołgów pcz. W. Brytanii nie różni się zasadniczo np. od bcz NRF a nawet USA. Zważywszy, że większość pułków czołgów uzbrojona jest w czołgi średnie typu Centurion z armatą 105 mm, można dojść do wniosku, iż pcz W. Brytanii jest jednostką bojową równozędną bcz USA a pod względem manewrowości bardziej elastyczną. Ponadto podobnie jak bcz USA brytyjski pułk czołgów ma w swoim

składzie pluton rozpoznawczy oraz tzw. pluton rezerwowy, co odróżnia go od bcz NRF, jednak nie ma istotnego wpływu na wartość bojową pułku jako całości.

4. Francuskie siły lądowe dysponują obecnie dwoma rodzajami pułków czołgów - lekkich, uzbrojonych w czołgi AMX - 13 i średnich, uzbrojonych w czołgi AMX-30. Różnic organizacyjnych między nimi nie ma. Pod względem organizacyjnym pułki czołgów średnich składają się z 3 kompanii czołgów, w każdej 17 czołgów średnich i 167 żołnierzy, kompanii czołgów z pociskami ppanc SS-11 - 12 czołgów lekkich oraz kompanii dowodzenia - 3 czołgi średnie, 5 saperskich, 11 transporterów opancerzonych i 277 żołnierzy. W sumie pułk czołgów średnich uzbrojony jest w następującą ilość uzbrojenia i wyposażenia:

- 54 czołgi średnie;
- 12 czołgów lekkich z pociskami raketowymi SS-11,
- 5 czołgów saperskich;
- 34 transportery opancerzone.

Charakterystyczną cechą pcz Francji jest jego organizacyjna kompania czołgów lekkich ~~wrazem~~ uzbrojonych w armaty 75mm i 4 wyrzutnie ppanc pocisków raketowych SS-11 lub Harpon. Kompania ta przeznaczona jest do wsparcia kompanii czołgów średnich w natarciu a w obronie do organizowania oppanc na najbardziej zagrożonych kierunkach obrony pułku. W czasie walki kompania ta znajduje się w odwodzie dcy pułku i jest używana w sposób scentralizowany. Niekiedy jednak, zwłaszcza w natarciu plutony kompanii, po 4 czołgi, mogą być przydzielone do kompanii czołgów średnich jako środki wzmocnienia. Zatem kompania ta dysponując 12 czołgami uzbrojonymi dodatkowo w 4 pociski ppanc każdy, stanowi sobą manewrowy ogniwie silny element organizacyjny pcz, którego

nie mają inne jednostki tego typu w siłach lądowych NATO.

Z powyższych danych wynika, że francuski pcz jest oddziałem wysoce manewrowym, o dużej sile ognia i uderzenia. Chociaż pod względem ilości czołgów średnich jest on równy batalionom czołgów USA i NRF, to jednak z uwagi na zorganizowaną w pułku kompanię czołgów lekkich z pociskami raketowymi SS-11 lub Harpon, będącą dodatkowym ruchliwym i silnie uzbrojonym elementem pułku jego możliwości bojowe na europejskim TDW są najprawdopodobniej większe niż oddziałów tego typu sił lądowych innych państw kapitalistycznych NATO.

Faktu tego nie zmienia również reorganizacja pułku, w związku ze zmianą czołgów amerykańskich Patton na francuskie AMX-30. Wprawdzie w wyniku tej zmiany pcz średnich ma w swoim składzie 4 kompanie czołgów /po 13 cz. w każdej/ co daje pułkowi większe możliwości wariantowania ugrupowania bojowego w walce, to jednak pod względem ilości czołgów średnich, pułk pozostaje na tym samym poziomie - 54 cz. średnich. Zmniejszono natomiast ilość transporterów opancerzonych z 34 do 19, z których większość wchodzi w skład kompanii dowodzenia i obsługi nie biorącej bezpośredniego udziału w walce. Brak wielu szczególnych danych dotyczących organizacji tego pułku uniemożliwia dokonanie bardziej wnikliwej analizy porównawczej.

Dotyczy to zwłaszcza nowej organizacji tzw. pułku czołgów dywizji typu 1970.

Z posiadanych danych wynika jednak, że reorganizacja pułku dotyczy nie tylko kompanii czołgów, lecz również zamiany dotychczasowej kompanii pocisków przeciwpancernych SS-11 na kompanię piechoty zmechanizowanej w składzie 4 plutonów. Zdaniem ekspertów

francuskich, w wyniku tej reorganizacji ogólna liczba pojazdów mechanicznych zmniejszyła się na szczeblu każdej kompanii o 30 % a w pułku o około 20 %. Likwidacji uległy zwłaszcza samochodowy osobowo - terenowe oraz część samochodów gospodarczych.

Utworzenie w pułku czołgów kompanii piechoty zmechanizowanej, która skupia plutony występujące poprzednio w kompaniach czołgów, daje dcy pułku większe możliwości wariantowania ugrupowania bojowego niż w organizacji poprzedniej. Wycofanie natomiast z pułku czołgów kompanii ppanc pocisków raketowych SS - 11, poważnie osłabia siłę ognia i uderzenia pułku oraz ograniczyło wpływ dcy na przebieg walki, chociaż z drugiej strony czyni to jednostkę bardziej manewrową. Należy zatem sądzić, że Francuzi doszli do przekonania iż w większości wypadków pułk czołgów będzie prowadził działania samodzielnie, stąd jest mu bardziej potrzebny organiczny pododdział piechoty niż ^{kompania} ppanc pocisków raketowych. Jeśli chodzi o pułki czołgów lekkich, to brak jest informacji, czy i w jakim stopniu ulegną one reorganizacji. Porównawcze zestawienie organizacji i uzbrojenia pułków /batalionów/ czołgów czterech głównych państw członków NATO przedstawia się następująco:

Państwo	k.dowodz.	koz	krozp.	kpz	inne	Czołgów koz	w plut.	Razem
USA	1	3	1	-		17	5	54
NRF	1	3	-	-		17	5	54
W.Bryt.	1	3	1 ^x	-	1 ^{xx}	16	3	54
Francja	1	4	1 ^x	1	1	13	3	54

x/ Pluton rozpoznawczy

xx/ W dotychczasowej organizacji francuskiej kompania ppanc SS-11, w brytyjskiej pluton dział bezodrzutowych 120 mm.

Z powyższego zestawienia i poczynionych wyżej uwag wynika, że mimo pewnych różnic organizacyjnych, we wszystkich armiach głównych państw NATO przebiega tendencja do tworzenia stosunkowo "lekkich" oddziałów ozołgów, o zbliżonej strukturze organizacyjnej i sile ognia w celu ułatwienia dowodzenia, współdziałania i zaopatrywania w zintegrowanym systemie wojskowym tego paktu.

II. Analiza porównawcza brygady

a/ Brygada zmechanizowana USA, NRF, W. Brytanii i Francji.

Brygada zmechanizowana wojsk lądowych głównych państw kapitalistycznych jest najmniejszym związkiem taktycznym posiadającym w swoim składzie różne rodzaje wojsk i służb zapewniające jej prowadzenia działań bojowych zarówno w składzie dywizji jak i samodzielnie. Skład brygady zmechanizowanej jest stały lub zmienny i zależy od struktury organizacyjnej sił lądowych przyjętych w danym państwie. Np. w siłach lądowych St. Zjednoczonych brygada zmechanizowana organizowana jest z batalionów wchodzących w skład dywizji a wobec tego skład brygady każdorazowo zależy od decyzji dowódcy dywizji. W pozostałych trzech państwach kapitalistycznych Bz występują jako związki taktyczne o stałej organizacji w składzie dywizji lub jako samodzielne związki taktyczne.

Z powyższego wynika, że możliwości bojowe Bz, jej siła ogniowa i manewrowość na polu walki zależy od takich czynników jak ilość i jakość batalionów /pułków/ stanowiących jej główne części składowe, ilości i jakości oddziałów i pododdziałów wsparcia i obsługi oraz ich uzbrojenia i wyposażenia.

Z uwagi na to, że pierwsza część niniejszego opracowania zawiera już niektóre wnioski i spostrzeżenia dot. batalionów jako głównych elementów składowych BZ oraz z uwagi na brak wielu szczegółów dotyczących organizacji BZ np. W. Brytanii i Francji, analiza niniejsza jest ograniczona siłą rzeczy tylko do najistotniejszych elementów, wywierających istotny wpływ na wartość bojową danej brygady. Zatem celowym wydaje się rozpoczęcie i prowadzenie analizy porównawczej od zestawienia następujących tabel porównawczych:

Ilość elementów organizacyjnych w BZ

Państwo	krozp.	bz	bcz	dart	kinż.	kłącz	baplot	k	k	k obsł.
								ABC	ppanc	techn.
SA	1	2-3	1	1	1	?	-	-	-	1
RF	1	3	1	1	1	?	1	1	1	
Bryt.	1 ^{2/}	3 ^{1/}	1	1	1	1	-	-	-	
Francja	1	2 ^{1/}	1	1 ^{3/}	1	1	-	-	-	

- 1/ W tym jeden zmotoryzowany. Francuski pułk zmot. ma 6 komp. piech i komp. wsparcia.
 2/ Fluton rozpoznawczy
 3/ Haubice .105 mm

Ilościowe zestawienie ważniejszych środków ogniowych BZ:

Państwo	Żołnierzy	cz.śr.	cz.lek.	hb	moźdz.	rakiet	Dział	Dział	Smigł.	Tran-
				155/ 105		ppanc	b/o	plot		sport.
SA	3663	56	12	18+3	15	6	48	-	6	204
RF	4447	54	5	12	24	23 ^{1/}	38	12	-	233
Bryt.	5300	54	-	18 ^{5/}	60 ^{3/}	-	24	-	14	56 ²
Franc.	4950	-	68 ^{4/}	16 ^{5/}	6	24	27	-	-	113

- 1/ samobieżne działa 90 mm
 2/ w tym 29 samochodów pancernych
 3/ w tym 36 moźdz. 51 mm
 4/ w tym 12 czołgów z pociskami SS - 11
 5/ hb 105 mm

Z porównania przedstawionych wyżej zestawień organizacyjnych i danych dotyczących środków ogniowych BZ, nasuwają

się następujące spostrzeżenia:

1. Brygada zmechanizowana USA, mimo, że skład jej może być zmienny, składa się przeważnie z dwóch bz i bez, dart 155 mm hb, krozp, k.inż. oraz pododdziałów obsługi. Jest to typowa organizacja występująca w Europie zachodniej. Organizacja brygad znajdujących się na terytorium USA nie są rozpatrywane. Główną siłę ogniowo-uderzeniową brygady zmechanizowanej stanowi 68 cz. średnich i lekkich oraz 33 dział i moździerzy. Natomiast obronę ppanc lub walkę z czołgami npla w natarciu /oprócz czołgów/ zabezpiecza 48 dział b/o i 6 ppanc wyrzutni raketowych znajdujących się jak wiadomo w batalionach zmechanizowanych i kompanii rozpoznawczej.

Artylerię brygadową - 18 hb 155 mm wykorzystuje się zwykle w sposób scentralizowany zwłaszcza w obronie. W natarciu natomiast artyleria ta może być zdecentralizowana i przydzielona bateriami /po 6 dział/ do tworzonych zgrupowań bojowych. Zależy to od konkretnej sytuacji bojowej. Cechą charakterystyczną organizacji artylerii brygadowej jest fakt, że w jej skład wchodzi 3 wyrzutnie /każda po 45 prowadnic/ rakiet 115 mm, przeznaczonych do prowadzenia ognia pociskami chemicznymi. Jest to swego rodzaju wyjątek w organizacji artylerii ZT NATO. Obok w/w środków ogniowych brygada wyposażona jest w ponad 200 transporterów opancerzonych M-113. Pozwala to dowództwu brygady na organizowanie silnych i ruchliwych zgrupowań uderzeniowych w natarciu, złożonych z batalionów zmech., kompanii czołgów i baterii artylerii a w obronie organizowania silnych punktów oporu.

2. Brygada zmechanizowana NRF wchodzi zwykle w skład DZ lub DPanc. Niezależnie od tego organizacja i jej uzbrojenie jest prawie identyczne. W porównaniu z BZ USA jest ona większa pod względem składu osobowego o ponad 780 żołnierzy oraz silniej uzbrojona, zwłaszcza w środki ogniowe poza czołgami. Ten stosunkowo duży skład osobowy tłumaczy się tym, że BZ obok dwóch bz i bcz ma w swoim składzie organiczny batalion piechoty zmotoryzowanej na samochodach, liczący 735 żołnierzy. Umożliwia to dcy brygady NRF tworzenie bardziej różnorodnych elementów ugrupowania bojowego oraz stosowania większej ilości form manewru na polu walki niż dcy typowej brygady amerykańskiej.

Poza znacznie większą ilością i jakościowo lepszych moździerzy, prawie czterokrotnie większą ilość wyrzutni ppanc pocisków raketowych, BZ NRF posiada organiczny pododdział /bateria/ artylerii przeciwlotniczej 40 mm, przeznaczonej do osłony ważniejszych elementów ugrupowania bojowego takich jak SO art. SD brygady, tyłów itp.

Zważywszy, że poszczególne bataliony zmechanizowane posiadają stosunkowo dużą ilość organicznych środków OPL i są pod tym względem samowystarczalne,^{to} zorganizowanie na szczeblu brygady baterii dział plot 40 mm świadczy o tym, iż oprócz siły uderzeniowej brygada zmechanizowana NRF jest również odporna na uderzenia z powietrza, zwłaszcza jest ona silnie uzbrojona w środki do walki niskolatającymi samolotami i śmigłowcami bojowymi.

Podobnie przedstawia się zagadnienie ilości oraz jakości środków do walki z bronią pancerną przeciwnika. Mając na uzbrojeniu 38 samobieżnych dział 90 mm i 23 ppanc wyrzutni raketowych, zamontowanych zwykle na samochodach terenowych

mimo, iż są one w większości zdecentralizowane, brygada jest w stanie stworzyć silny, scentralizowany odwód przeciwpancerny z kompanii ppanc brygady w sile 18 środków ppanc lub wykorzystać je jako środki wsparcia ogniowego drugiego rzutu /odwołu/ w czasie kontrataku.

Kolejnym momentem zasługującym na podkreślenie w organizacji brygady zmechanizowanej NRF, to kompania ABC, której zadania obejmują zarówno obronę wojsk przed środkami biologicznymi i promieniotwórczymi jak również i w szczególności stosowanie tych środków w czasie walki przeciwko wojskom przeciwnika. Kompanii tego typu nie spotyka się w brygadach innych głównych państw kapitalistycznych.

Znamiennym jest również, że na szczeblu brygady występuje pierwszy w systemie organizacyjnym wojsk lądowych pododdział rozpoznawczy - kompania rozpoznawcza, złożona z dwóch plutonów, plutonu czołgów ~~xxv~~ lekkich - 5 czołgów i plutonu transporterów opancerzonych - 16 transporterów. Ale nawet ten stosunkowo duży i sprawny pododdział, zdaniem dowódców ZT Bundeswehry, nie zdaje egzaminu i ma być zmniejszony do plutonu oraz włączony w skład kompanii dowodzenia. Dopiero batalion rozpoznawczy ma być jednostką zdolną do wykonywania zadań rozpoznawczych, takich, które mogłyby być wykonywane przez wojska będące w styczności z przeciwnikiem. Batalion taki ~~jest~~ jak wiadomo wchodzi etatowo w skład DZ NRF.

3. Brygadowa grupa piechoty W. Brytanii jest największym liczebnie związkiem taktycznym tego typu w siłach lądowych NATO. Liczy ona o 1630 żołnierzy więcej niż BZ USA i o 850 więcej niż NRF. Mimo poważnej przewagi liczebnej nad brygadami innych państw paktu, jest ona słabiej uzbrojona i wyposażona w sprzęt tech-

niczny. Np. w porównaniu z BZ USA ma ona o 12 czołgów lekkich, o 50 % dział bezodrzutowych i prawie o 150 transporterów opancerzonych mniej i nie posiada wcale ppanc wyrzutni raketowych. Mimo więc prawie równej ilości czołgów średnich, jej siła ognia a także ruchliwość taktyczny poważnie ustępuje brygadzie amerykańskiej nie mówiąc już o zachodniemieckiej.

W organizacji BZ W. Brytanii na uwagę zasługuje to, że w skład jej wchodzi od 2 do 4 klucze lotnicze i śmigłowce. Wprawdzie brak jest bliższych danych dotyczących stanu osobowego, typu samolotów itp. dotyczących tych kluczy, można jednak przypuszczać, iż są to klucze przeznaczone do celów łącznikowych, koregowania ogniem artylerii, rozpoznania i innych tego rodzaju zadań. Wynika z tego, że samoloty i śmigłowce znajdujące się na ich uzbrojeniu nie są przeznaczone do wsparcia ogniowego czy osłony wojsk z powietrza lecz do zabezpieczenia zadań wewnątrz brygadowych. Zwiększa to niewątpliwie znaczenie stanu osobowy brygady, zważywszy że klucze te oprócz pilotów muszą mieć własną obsługę techniczną. Kolejną przyczyną tak dużego stanu osobowego brygady, poza tym że stany liczebne batalionów są większe niż przeciętne, jest nadmierna rozbudowa różnego rodzaju pododdziałów obsługi i urządzeń tyłowych. Np. kompania łączności ma plutony łączności: sztabu, pułku czołgów, pułku artylerii, łączności radiowej i inne mimo, że pułki zwłaszcza czołgów i artylerii mają łączność własną. To samo odnosi się do urządzeń tyłowych, gdzie występują kilka pododdziałów spełniających te same funkcje jak warsztat naprawczy brygady, czołówka naprawcza i jeszcze jeden warsztat naprawczy w kompanii transportowej. Według wielu specjalistów wojskowych W. Brytanii pododdziały te i urządzenia pozostają

nieprzeciążoną, jeszcze tradycją organizacyjną brytyjskich wojsk kolonialnych, które występując w różnych częściach świata w postaci niewielkich oddziałów lub związków, musiały być maksymalnie samodzielnie pod względem obsługi i administracji. Włączenie BACR w składzie sił lądowych NATO również i w tej dziedzinie doprowadzić musi do prób ujednoczenia organizacji mimo brytyjskiego konserwatyzmu.

4. Brygada zmechanizowana Francji, podobnie jak NRF i W. Brytanii jest związkiem taktycznym o stałej organizacji. Jest ona o 1285 żołnierzy większa od brygady USA i o 500 większa od brygady NRF.

W odróżnieniu od jednostek amerykańskich BZ Francji jest uzbrojona lepiej. Zamiast czołgów średnich ma ona na uzbrojeniu 68 czołgów lekkich AMX-13 z których 12 /jedna komp./ czołgów uzbrojonych jest w panc pociski rakietowe SS-11. Czołgi te jak wiadomo dysponują armatą 75 mm a po ich przebrojeniu mają mieć armatę 90 mm. Zwiększy to oczywiście siłę ognia brygady, jednak w porównaniu z brygadą USA czy NRF, na uzbrojeniu których znajdują się czołgi średnie z armatą 105 mm, brygada francuska pozostaje nadal w tyle.

Z przytoczonych w tabeli danych wynika, że BZ Francji w porównaniu z amerykańską jest również słabiej uzbrojona w inne środki walki. Dotyczy to moździerzy, ok. 50% mniej i dział bezodrzutowych, ok. 40% mniej. Silniej natomiast jest ona uzbrojona w panc pociski rakietowe, których ma prawie czterokrotnie więcej niż BZ USA.

W organizacji francuskiej brygady zmechanizowanej na podkreślenie zasługuje pułk zmotoryzowany. Pułk ten obok

pułku zmechanizowanego stanowi w brygadzie główną siłę piechoty przewożonej na samochodach. Różnica między tymi pułkami polega głównie na tym, że podczas gdy pułk ma w swoim składzie trzy komp. zmech, pułk zmotoryzowany składa się z sześciu kompanii piechoty, kompanii wsparcia i innych pododdziałów. Ogółem liczy on ponad 1780 żołnierzy i ma ponad 200 samochodów ciężarowych do ich przewożenia. Obecność w brygadzie tego rodzaju pułku niewątpliwie zwiększa jego możliwości bojowe, zwłaszcza w zakresie wariantowania ugrupowania bojowego w natarciu, organizowania głębokiej obrony itd. Z drugiej jednak strony czyni on brygadę mało ruchliwą, nadmiernie obciążoną różnego rodzaju pojazdami, pododdziałami obsługi i urządzeniami tyłowymi. Wystarczy wspomnieć, że ogólna ilość takich pojazdów jak czołgi, transportery opancerzone i samochody ciężarowe oraz osobowo-terenowe /nie licząc innych/ wynosi w brygadzie około 1100 sztuk, aby zdać sobie sprawę jak bardzo brygada ta przeciążona jest niezawsze niezbędną techniką i jak ujemnie wpływa ona na sprawność bojową brygady. Dlatego wydaje się, że Francuzi również i w tej dziedzinie przyczynią w najbliższej przyszłości poważne przedsięwzięcia organizacyjne w celu zreorganizowania BZ na bardziej racjonalnych podstawach. Możliwość taka zarysowuje się tym bardziej, że w dotychczasowej organizacji brygad francuskich nie występują pododdziały CPI, na które ostatnio w państwach kapitalistycznych ponownie zwraca się uwagę, w szczególności z uwagi na rozwój niskolatających samolotów oraz śmigłowców bojowych.

b/ Brygada pancerna USA, NRF, W. Brytanii i Francji.

Brygada pancerna jest podstawowym związkiem taktycznym wojsk pancernych przeznaczonych głównie do działań zaczepnych

zarównó w składzie dywizji pancерnej lub zmechanizowanej jak i samodzielnie. Główną siłą uderzeniową brygady są jej bataliony /pułki/ czołgów średnich, których ilość w brygadzie zależy od przyjętej w danym państwie struktury organizacyjnej wojsk lądowych. Wspólną cechą organizacyjną brygad pancernych głównych państw kapitalistycznych jest to, że oprócz oddziałów czołgów, w skład ich wchodzi oddziały zmechanizowane /zmotoryzowane/ a także oddziały i pododdziały rodzajów wojsk i służb.

W celu uwypuklenia różnic organizacyjnych i ogniowo-manewrowych brygad pancernych w/w czterech państwach kapitalistycznych, niżej przedstawione są następujące tabele porównawcze:

Skład brygady pancерnej

państwo	krpzp	bcz	bz	dart	daplot	k ABC	k transp.	k sap
USA	1	2-3	1-2	1	-	-	-	1
RF	1	2	1	1	1	1	-	1
.Bryt.	1 ¹⁾	3	1	1	-	-	-	1
Francja	1	2	1	1	-	-	-	1

1/ Pluton rozpoznawczy.

Zestawienie ilościowe ważniejszych środków ogniowych

państwo	czołg-nie-rzy	cz.śr.	cz. lek.	hb	moźdz.	rakiet ppanc	dział b/o	transpor-terów	dział plot	śmi-głow-ców
USA	3337	108	12	18+3	15	3	24	160	-	6
RF	3443	108	5 ²⁾	12	8	6	10 ¹⁾	165	12	-
.Br.	5000	162 ⁵⁾	15 ²⁾	18 ¹⁾	44 ³⁾	-	8	165 ⁴⁾	-	14dam.
r.	4210	120 ⁵⁾	29 ⁶⁾	16	6	-	15	157	-	-

- 1/ 90 mm samobieżne
- 2/ 105 mm samobieżne "Abbot"
- 3/ w tym 36 moźdz. 51 mm
- 4/ w tym 69 samoch. pancernych
- 5/ w tym 12 cz. specjalnych
- 6/ w tym 24 cz. z pociskami SS-11.

Z przedstawionych wyżej danych liczbowych nasuwają się następujące uwagi:

1. Brygada pancerna Stanów Zjednoczonych na europejskim TDW może mieć zmienny skład zarówno ilości bataliów czołgów jak i batalionów zmechanizowanych. Z przeprowadzonych ćwiczeń taktycznych jak również informacji prasowych wynika, że najczęściej spotykanym składem brygady pancernej jest dwa bcz, jeden bz, jeden dywizjon art. polowej i inne pododdziały. Skład taki zabezpiecza brygadzie dostateczną siłę uderzenia / w sumie 120 czołgów i 160 transporterów opancerzonych/ a z drugiej strony czyni ją stosunkową lekką i manewrową na polu walki.

Oprócz czołgów, kolejną siłą ogniową brygady jest w sumie 57 dział i moździerzy oraz 3 wyrzutnie /każda po 45 prowadnic/ rakietowe 115 mm przeznaczone do prowadzenia ognia pociskami chemicznymi. Środki te wg ekspertów amerykańskich są wystarczające do prowadzenia przez brygadę działań bojowych nawet w warunkach oderwania się jej od sił głównych dywizji.

Główną siłą ogniową zabezpieczającą obronę przeciwlotniczą brygady jest wielokalibrowa broń maszynowa 12,7 w ilości 79 karabinów maszynowych rozmieszczonych w większości w batalionach czołgów i zmechanizowanych. Jak dotychczas, BPanc nie ma w swoim składzie brygadowych pododdziałów plot, które byłyby scentralizowane w ręku dcy brygady. Prowadzone ostatnio dyskusje w amerykańskich periodykach wojskowych na temat konieczności powrotu do przeciwlotniczej

artylerii lufowej na szczeblu dywizji, w wypadku jej wprowadzenia, znajdują niewątpliwie swoje odzwierciedlenie na szczeblu brygady, a zwłaszcza brygady pancernej. W wypadku włączenia do składu BPanc nie dwóch lecz trzech batalionów czołgów względnie dwóch batalionów zmechanizowanych wartość bojowa brygady odpowiednio wzrośnie. Pod tym względem organizacja amerykańska jest bardziej elastyczna od organizacji wojsk lądowych pozostałych sojuszników z NATO.

2. W odróżnieniu od brygady amerykańskiej, brygada pancerna NRF jest związkiem taktycznym o stałej organizacji. Wchodzi ona w skład dywizji pancernych lub zmechanizowanych co jednak nie wpływa na jej wewnętrzną strukturę organizacyjną ani na siłę ognia. Z porównania wyżej podanych zestawień wynika, że jest ona najbardziej zbliżana organizacyjnie do typowej brygady pancernej USA oraz dysponuje prawie taką samą ilością podstawowego uzbrojenia. Drobne różnice ilościowe np. takiego uzbrojenia jak moździerze oraz działa b/o na niekorzyść brygady NRF, rekompensowane są ich wyższą jakością.

Zauważalną różnicą organizacyjną między BPanc NRF i USA jest organiczna bateria 40 mm artylerii przeciwlotniczej w brygadzie zachodniemieckiej, przeznaczonej do obrony SD oraz urządzeń tyłowych. Fakt ten powoduje również, że stan osobowy brygady NRF jest o ponad 100 żołnierzy większy niż BPanc USA.

Na uwagę zasługuje tu również fakt, że BPanc podobnie jak BZ ma w swoim składzie etatową kompanię ABCp przeznaczoną do prowadzenia działań bojowych, bojowymi środkami biologicznymi i promieniotwórczymi.

Wynika z tego, że podstawowe cechy ^Woprócz elastyczności/ organizacyjne BPanc NRF są prawie identyczne jak brygady amerykańskiej a drobne różnice organizacyjne nie zmieniają istoty tej organizacji.

3. Nieco inaczej przedstawia się organizacja brygadowej grupy pancernej brytyjskich wojsk lądowych w BACR. Po pierwsze, brytyjska brygada pancerna jest liczebnie większa od amerykańskiej o ponad 1660 żołnierzy i ponad 1550 od BPanc NRF. Wynika to między innymi z faktu, że w jej skład organizacyjny wchodzi niezmiennie trzy pułki czołgów, zamiast dwóch ^{jak} w brygadach USA i NRF. Rezultatem tego jest również fakt, że brygada pancerna W. Brytanii ma o 54 czołgi średnie a więc o 30 % więcej niż brygady wspomnianych wyżej państw. Jeżeli zatem zważyć, że pozostałe podstawowe uzbrojenie jest pod względem ilościowym a także jakościowym prawie jednakowe, to z tego wynika, że brygada pancerna W. Brytanii jest o wiele silniejszym związkiem pancernym, o większej sile uderzenia i możliwościach doraźnego organizowania ~~zrg~~ zgrupowań uderzeniowych lub elementów ugrupowania bojowego w obronie niż jej odpowiedniki USA czy NRF.

Po drugie, nietypowa z punktu widzenia integracji natowskiej organizacja wojsk brytyjskich w Europie kontynentalnej, jest nie tylko wyrazem konserwatyzmu i pozostałości kolonialnych W. Brytanii lecz również pewnym akcentem niezależności od koncepcji organizacyjnych dowództwa NATO zmierzającego do organizacyjnego ujednoczenia całości sił lądowych paktu.

4. Brygada pancerna Francji jest również bardzo zbliżona do BPanc USA i NRP. Ma ona stałą organizację typu trójkowego tzn. dwa pułki czołgów średnich i pułk zmechanizowany i podobnie jak amerykańska 108 cz. średnich.
- Cechą charakterystyczną BPanc Francji różniącą ją od np. BPanc USA jest, przy podobnym uzbrojeniu większy stan liczebny o ponad 870 żołnierzy. Z posiadanych informacji na ten temat wynika, że stan ten nie ma uzasadnienia w istnieniu dodatkowych pododdziałach bojowych, lecz że jest on spowodowany nadmierną rozbudową wszelkiego rodzaju pododdziałów usługowych i administracyjnych. Brak szczegółowych danych nie pozwala na dokładniejszą analizę tego zjawiska. Jednakże ostatnie pociągnięcia organizacyjne dowództwa francuskiego dotyczące reorganizacji pułków zmechanizowanych i likwidacji szeregu drobnych pododdziałów zwłaszcza samochodowych, gospodarczych itp. pozwala przypuszczać, że również na szczeblu BPanc istnieje wiele zbędnych komórek organizacyjnych zwiększających niepotrzebnie stan osobowy brygady. Pod innymi względami, BPanc Francji nie różni się w istotny sposób od brygad tego typu USA czy NRP, co z kolei zbliża ją również pod względem wartości bojowej.

III. Analiza porównawcza wojsk dywizyjnych /dywizji USA, W. Brytanii i NRF/.

Struktura organizacyjna oddziałów dywizyjnych /tzn. ich skład oraz organizacja /jest wynikiem przyjętego systemu organizacyjnego przez dany związek taktyczny. Pozornie dywizje amerykańska, brytyjska i zachodnioniemiecka mają jednakową strukturę organizacyjną. Wyraża się to w tym, że posiadają organizację brygadową opartą na systemie trójkowym /trzy brygady w dywizji/. W siłach zbrojnych wymienionych państw dywizja jest podstawowym związkiem taktycznym. Wszystko to składa się na wiele podobieństw. Jednak głębsza analiza wykazuje poważne różnice. Wynikają one z różnic organizacyjnych brygad, z koncepcji organizacyjnej brygad /organizacja stała lub zmienna/. możliwości ekonomicznych danego państwa a nawet z założeń strategicznych. To ostatnie uwidacznia się szczególnie w dywizji zachodnioniemieckiej, której skład bojowy przewyższa potrzeby takiego związku taktycznego jakim jest dywizja. Mamy w tym wypadku do czynienia z systemem organizacyjnym, który w poważnym stopniu uwzględnia możliwość przekształcenia dywizji w wyższy związek taktyczny - w korpus armijny.

1. Ocena organizacji dywizji amerykańskiej /DP, DZ lub DPanc.

Struktura organizacyjna dywizji amerykańskiej ma charakter stały. Jednak w jej ramach podstawowe elementy bojowe - brygady - mają zmienną organizację. Jak wiemy z poprzedniego rozdziału, brygada amerykańska może mieć różną ilość batalionów /piechoty, zmechanizowanych lub czołgów/. Stąd też główna ilość środków wsparcia znajduje się w dywizji. Są one przydzielone z dywizji do brygady na okres walki ~~w zależności~~ w ilości zależnej od wykonywanego zadania bojowego przez brygadę. Ilość oddziałów

dywizyjnych /oddziałów wsparcia/ jest w zasadzie jednakowa dla każdego typu dywizji / DP, DZ lub FPanc/. Występujące różnice są minimalne.

Z występujących na szczeblu dywizji oddziałów /pododdziałów/ lub jednostek wsparcia na uwagę zasługują następujące:

- batalion rozpoznawczy;
- artyleria polowa i raketowa;
- artyleria przeciwlotnicza;
- batalion lotniczy;
- batalion łączności;
- batalion inżynieryjno-saperski;

W rozważaniach pominięte zostaną tyki dywizyjne /jako zagadnienia specjalistyczne/ oraz ~~drobne~~ drobne pododdziały jak np. kompania żandarmerii. Stan osobowy dywizji amerykańskich kształtują się w granicach 16000 żołnierzy. I tak np. dywizje pancerne stacjonujące w Europie liczą 15966 żołnierzy, dywizje zmechanizowane nawet 16 390 żołnierzy a dywizje piechoty /znajdujące się na terytorium Stanów Zjednoczonych/ mają stany mniejsze bo 15 594 żołnierzy.^{1/}

a/ Batalion rozpoznawczy. Organizacja batalionu rozpoznawczego przedstawia się następująco:

- dowództwo , sztab;
 - kompania dowodzenia;
 - trzy kompanie rozpoznawcze;
 - kompania rozpoznania powietrznego.
-

1/ Kompedium Sił Zbrojnych państw NATO, Zarząd II nr bibl. 013864 str. 21.

Stan osobowy batalionu wynosi 816 żołnierzy. Podstawowe uzbrojenie:

- 27 czołgów lekkich /po 9 czołgów w każdej kompanii/;
- 9 moździerzy 106,7 mm /po 3 w każdej kompanii/;
- 8 wyrzutni ppanc poc.rak. Entac /zainstalowanych na śmigłowcach/;
- 26 śmigłowców /w tym 11 śmigłowców rozpoznawczych typu OH-6 lub OH - 4;
- 81 transporterów opancerzonych.

Z powyższego wynika, że w ostatnim okresie nastąpiło wzmocnienie batalionu rozpoznawczego. Zwiększyła się ilość czołgów lekkich /z 18 do 27/.

W kompanii dowodzenia występują: dwie sekcje rozpoznania naziemnego /w każdej prawdopodobnie 4 stacje radiolokacyjne/.

Kompanie rozpoznawcze mogą prowadzić rozpoznanie w składzie batalionu lub być przydzielone poszczególnym brygadam. Kompania ~~XXXXXXXXXXXX~~ rozpoznania powietrznego będzie prowadzić rozpoznanie na korzyść dywizji.

Ze składu bojowego i organizacji batalionu rozpoznawczego wynika, że jest on zdolny zabezpieczyć prowadzenie rozpoznania w pasie dywizji. Posiada on w zasadzie organizację trójkową /trzy kompanie rozpoznawcze/. zapewniające elastyczne wykorzystanie sił i środków rozpoznania. Duża ilość czołgów i transporterów opancerzonych zapewnia batalionowi potrzebną siłę uderzeniową. Na uwagę zasługuje kompania rozpoznania powietrznego. Zapewnia ona batalionowi ruchliwość: powietrzną i zabezpiecza prowadzenie rozpoznania na dużą głębokość. Jej organizacja zapewnia prowadzenie obserwacji powietrznej, wysa-

dzanie grup rozpoznawczych na głębokich tyłach przeciwnika, wsparcie ogniowe dla pododdziałów rozpoznawczych a nawet korygowanie ognia artylerii. Organizacja kompanii rozpoznania powietrznego przedstawia się następująco:

- grupa dowodzenia;
- pluton wsparcia na śmigłowcach;
- pluton piechoty na śmigłowcach;
- pluton rozpoznania powietrznego;

Wydaje się, że dużym mankamentem organizacyjnym jest brak elementów rozpoznania radioelektronicznego. Wprawdzie w kompanii dowodzenia i w kompaniach rozpoznawczych występują sekcje rozpoznania radiolokacyjnego, ale ich ilość, zasięgi i możliwości nie wypełniają tej luki.

b/ Artyleria polowa i raketowa

Artyleria polowa dywizji amerykańskiej posiada następująco organizację:

- trzy dywizjony hb 155 mm /w każdym dywizjonie 18 haubic/.

W dywizji piechoty występują hb 105 mm/;

- dywizjon wsparcia ogólnego którego organizacja jest różna.

W amerykańskich dywizjach stacjonujących w Europie występuje on jako dywizjon hb 203,2 mm /12 hb/ a w pozostałych dywizjach jego skład jest następujący: bateria hb 203,2 mm /4 haubice / i 3 baterie hb 155 mm /po 6 haubic w baterii/;

Poza tym w artylerii dywizyjnej występuje sekcja lotnicza artylerii dywizji /10 śmigłowców obserwacyjnych i 2 samoloty ogólnego przeznaczenia/.

Organizacja artylerii polowej jest podporządkowana potrzebom przydzielenia każdej brygadzie po dywizjonie hb 155mm /lub hb 105 mm - w DP/. Dywizjon wsparcia ogólnego pozostaje

w ręku dowódcy dywizji. W wypadku DZ lub DPanc /typowe dla Europejskiego Teatru Działań Wojennych/ jest to dywizjon haubic 203,2 mm. Trochę zaskakujące jest nie wprowadzenie armat 175 mm, których zasięg jest znacznie większy od haubic 203,2 mm /dywizja NRF posiada 12 armat 175 mm/. Tak więc artyleria pozostająca w rękach dowódcy dywizji nie ma możliwości wykonywania zadań ogniowych na duże głębokości. Poza tym jej ilość jest niewystarczająca. Stąd przewiduje się możliwość wsparcia dywizji dodatkowymi dywizjonami artylerii.

Na uwagę zasługuje sekcja lotnicza artylerii dywizji, która zabezpiecza prowadzenie rozpoznania artyleryjskiego, korygowanie ogniem artylerii i dowodzenie.

Dywizjon pocisków raketowych Honest John posiada następującą organizację:

- dowództwo;
- bateria dowodzenia i obsługi;
- 2 baterie ogniowe /po 2 wyrzutnie/;

Każda bateria ogniowa posiada organizację /punkt kierowania ogniem, sekcja łączności, sekcja montażu i transportu pocisków, sekcja ochrony i dwie sekcje ogniowe/ zapewniająca prowadzenie ognia z samodzielnych stanowisk ogniowych. W praktyce jednak baterie nie mogą posiadać stanowisk startowych zbyt oddalonych od siebie /ok. 5 km/ gdyż wypracowywanie zasadniczych danych odbywa się na szczeblu dywizjonu /w baterii dowodzenia i obsługi znajduje się sekcja operacyjna i kierowania ogniem oraz sekcja topograficzna/.

Dywizjon pocisków raketowych Honest John jest elementem dywizyjnym. Nie przewiduje się przydzielenie go do brygad.

Pociski Honest John są już przestarzałe. Posiadają ograniczoną manewrowość, wymagają sporo czasu na zajęcie SO a ich zasięgi nie zapewniają niszczenia celów na głębokość zadań bojowych dywizji.^{2/}

c/ Artyleria przeciwlotnicza

Organizacja dywizji amerykańskiej nie przewidywała posiadanie środków przeciwlotniczych lecących na małych wysokościach. Doświadczenia z działań wojennych w Wietnamie zmusiło dowództwo amerykańskie do korekty organizacyjnej. Ostatnio do dywizji stacjonujących w Europie wprowadzane są dywizjony przeciwlotnicze w składzie:

- dwie baterie przeciwlotniczych pocisków raketowych Chaparral /po 12 wyrzutni w baterii/;
- dwie baterie 20 mm przeciwlotniczych armat "Vulcan" /po 12 armat w baterii/;

Wprowadzenie tego dywizjonu do organizacji dywizji stawia dywizję amerykańską w rzędzie dywizji posiadających najsilniejszą osłonę przeciwlotniczą wśród dywizji sił zbrojnych NATO. Żadna dywizja NATO nie posiada organicznych przeciwlotniczych pocisków raketowych.

d/ Batalion lotniczy

Batalion lotniczy dywizji jest tym elementem, który ma zapewnić ruchliwość dywizji. Jego organizacja jest następująca

2/ Prędkość marszu wyrzutni z załadowanym pociskiem 10 km/godz a czas otwarcia ognia przez dywizjon zajmujący rejon stanowisk startowych z marszu - 2,5 - 3 godz. /Informator o broni jądrowej państw członków NATO - Wyd. Zarz.II/.

- dowództwo, sztab /1 śmigłowiec/;
- kompania lotnicza /4 samoloty OV-1, 10 śmigłowców OH-4 i OH-6, 12 bezpilotowych samolotów rozpoznawczych SD, 1 lub SD-2 oraz 6 śmigłowców wsparcia ogólnego UH-1B/;
- kompania śmigłowców transportowych - 24 śmigłowce UH-1D.

Z organizacji wynika, że batalion lotniczy spełnia wielokrotnie zadania: rozpoznanie i obserwacja pola walki, korygowanie ognia artylerii, naprowadzanie na cel lotnictwa oraz transport wojsk /desanty/. Batalion swoimi środkami może przetrzucić dwie kompanie piechoty /bez ciężkiego uzbrojenia/. Dysponuje on również własnym wsparciem /śmigłowce UH-1B/. W batalionie lotniczym rzuca się w oczy duża ilość środków do obserwacji i rozpoznania pola walki, co przy zestawieniu z batalionem rozpoznawczym wydaje się być przesadą.

e/ Inne oddziały dywizyjne

Z pozostałych pododdziałów dywizyjnych na uwagę zasługują: batalion inżynieryjno-saperski i batalion łączności. Brak szczegółowych danych o ich organizacji utrudnia dokonania porównań.

2. Analiza organizacji dywizji brytyjskiej

Dywizja brytyjska posiada również strukturę brygadową. Jest ona innym tworem organizacyjnym od dywizji amerykańskiej, gdyż jej skład organizacyjny nie ma charakteru stałego. Korpus armijny posiada trzy sztaby dywizji, którym w zależności od wykonywanego zadania przydziela się odpowiednią ilość brygadowych grup i oddziałów wsparcia. Wyjątek stanowią dywizje brytyjskie wchodzące w skład Armii Renu, które mają stały

bojowy i w odróżnieniu od przewidywanego /trzy brygadowe grupy piechoty/ posiadają w zasadzie dwie brygadowe grupy. Jednak etat wojenny przewiduje uzupełnienie do trzech brygadowych grup. Obecnie w siłach lądowych W. Brytanii dokonywana jest reorganizacja. Powstają jednolite bataliony piechoty zmechanizowanej i czołgów /odejście od organizacji pułkowej/ oraz brygady zmechanizowane. Przypuszczać należy, że pociągnie to za sobą zmiany w organizacji wojsk dywizyjnych.

Według dotychczasowej organizacji dywizja brytyjska mogła posiadać następujące oddziały wsparcia:

- pułk artylerii mieszanej;
- pułk artylerii średniej;
- pułk artylerii przeciwlotniczej ;
- pułk łączności;
- 1 - 2 kompanie saperów;
- kompania inżynieryjno-parkowa;
- eskadra lotnictwa sił lądowych.

Jest to w zasadzie maksymalna ilość oddziałów wsparcia jakimi może dysponować dywizja brytyjska. Z powyższego wynika, że ten system posiada wiele braków. Uwidacznia się to głównie w zakresie rozpoznania. Brak pododdziałów rozpoznawczych na szczeblu dywizji jest poważnym mankamentem. Poważnym niedociągnięciem jest również brak innych ważnych elementów jak np.: pododdziałów ABC czy też mała ilość wojsk inżynieryjno-saperskich. Dotychczasowa eskadra lotnicza nie da się porównać z batalionem lotniczym w dywizji amerykańskiej. Najnowsze informacje wskazują, że Brytyjczycy postanowili niektóre braki zlikwidować. W dziedzinie rozpoznania wprowadzają do brygad nowe kompanie

rozpoznawcze, które w swej organizacji posiadają środki do rozpoznania powietrznego. Planuje się również przebrojenie dotychczasowych eskadr lotnictwa sił lądowych z śmigłowców Wessex /było 15 śmigłowców/ w śmigłowce CH-53 A /14 śmigłowców/. Podobnie reorganizacja jest prowadzona w brygadach.

a/ Artyleria polowa

Pułk artylerii mieszanej jest podstawowym elementem wsparcia dywizji. Jego skład jest następujący:

- bateria sztabowa;
- dwie baterie pocisków raketowych Honest John /po 2 wyrzutnie w baterii/;
- dwie baterie haubic 203,2 mm /po 2 haubice/;

Pułk artylerii średniej będzie przydzielony do dywizji w wyjątkowych wypadkach. Jego skład:

- bateria sztabowa;
- trzy baterie ogniowe /po 6 hb 155 mm w baterii/;

Z powyższego wynika, że podstawowym elementem jest pułk artylerii mieszanej. Ta ilość artylerii jest niewystarczająca wobec wymogów dywizji. Z materiałów wynika, że artyleria nie dysponuje lotnictwem dla korygowania ogniem lub prowadzenia rozpoznania.

b/ Artyleria przeciwlotnicza

Dywizja z zasady otrzyma pułk artylerii przeciwlotniczej lekkiej. Jego skład przedstawia się następująco:

- bateria sztabowa;
- trzy baterie ogniowe /po 12 armat plot 40 mm/;
- bateria obsługi technicznej;

Ta ilość artylerii przeciwlotniczej nie zabezpiecza osłony brygadam i elementom dywizyjnym. Pod tym względem Brytyjczycy znacznie ustępują dywizjom amerykańskim i zachodnioniemieckim.

c/ Inne pododdziały wsparcia

Eskadra lotnictwa sił lądowych w dotychczasowym składzie i przy obecnym sprzęcie nie może zapewnić ruchliwości dywizji. Śmigłowiec Wessex może zabrać 15 żołnierzy. Oznacza to, że możliwości dywizji ~~przekraczają~~ sprowadzają się do przetrzutu jednej kompanii piechoty. Przy wprowadzeniu śmigłowców CH-53A możliwości te wzrosną o 2,5 raza.

W wojskach inżynieryjno - saperskich daje się zauważyć również niedostatek . Natomiast przydzielony pułk łączności wydaje się zapełniać potrzeby dywizji.

3. Analiza organizacji dywizji NRF /DZ, DZmot, DPanc/.

Organizacja dywizji Bundeswehry ma charakter stały. W porównaniu do dywizji pozostałych państw NATO cechuje ją bardzo szeroka rozbudowa wojsk dywizyjnych, rozbudowa, która jest procesem permanentnym. Przykładem tego jest posiadanie przez dywizje dwóch batalionów zapasowych. Jest to oczywisty wyraz przygotowania dywizji okresu pokojowego do szybkiego przekształcenia się na wypadek wojny w wyższy związek taktyczny - w korpus.

Realizowana obecnie reforma sił lądowych w Bundeswehrze wprowadza obecnie dodatkową strukturę organizacyjną dywizji jaką jest dywizja zmotoryzowana. Mają to być dywizje, które swym składem bojowym mają odpowiadać warunkom terenowym przewidywanego kierunku działań. Stąd reorganizacją objęte zostaną głównie dywizje II KA i częściowo III KA. Typowy skład

dywizji zmotoryzowanej: dwie brygady zmotoryzowane i brygada zmechanizowana. Wojska dywizyjne /oddziały wsparcia dywizji/ pozostają prawdopodobnie bez zmian - jednakowe dla każdego typu dywizji. Podkreślić należy, że sposób rozbudowy i przyjęty system organizacyjny/ wojsk dywizyjnych NRF stał się wzorem dla pozostałych państw NATO.

Do podstawowych pododdziałów, oddziałów dywizji Bundeswehry należą:

- batalion rozpoznawczy;
- pułk artylerii mieszanej;
- dywizjon artylerii przeciwlotniczej;
- batalion lotniczy;
- batalion saperów;
- batalion łączności;
- kompania ABC;
- pododdziały tyłowe;
- dwa bataliony zapasowe.

Z powyższego wynika, że w strukturze organizacyjnej dywizji uwzględniono bardzo szeroko potrzeby zabezpieczenia działań bojowych dywizji stwarzając w ten sposób dywizji warunki dla samodzielnego prowadzenia działań bojowych.

a/ Batalion rozpoznawczy

Batalion rozpoznawczy składa się z:

- kompania dowodzenia i zaopatrywania;
- dwie pancerne kompanie rozpoznawcze, każda w składzie dwa lekkie plutony rozpoznawcze /w każdym plutonie 4 transportery opancerzone/, ciężki pluton rozpoznawczy /3 drużyny po 2 czołgi i 1 transporter opancerzony/;

- ciężka kompania rozpoznawcza w składzie:

dwa plutony transporterów opancerzonych / w każdym 4 transportery / dwa plutony ppanc dział Widder, /12 dział/, pluton moździerzy 120 mm, pluton saperów;

Batalion rozpoznawczy liczy 788 ludzi i posiada: 12 czołgów średnich, 4 moździerze 120 mm, 12 dział ppanc Widder i 76 transporterów opancerzonych. Batalion rozpoznawczy może zorganizować 22 patrole rozpoznawcze.

Batalion rozpoznawczy Bundeswehry ustępuje pod względem możliwości batalionowi amerykańskiemu. Uwidacznia się brak środków do prowadzenia rozpoznania powietrznego. Mimo tego, zapewnia on prowadzenie rozpoznania naziemnego w pasie dywizji i na głębokość zadań bojowych. Zaletą organizacji jest możliwość tworzenia licznych patroli rozpoznawczych.

b/ Pułk artylerii mieszanej - w składzie:

- dywizjon wyrzutni poc.rakietowych Honest John;
- dywizjon artylerii mieszanej w składzie: bateria hb 203,2 mm /6 hb/ i dwie baterie armat 175 mm /po 6 armat w baterii/;

Jak wynika z powyższego artyleria dywizji Bundeswehry zdecydowanie przewyższa swoimi możliwościami artylerię dywizji brytyjskiej a nawet dywizji amerykańskiej. Jak wiadomo, wynika to ze struktury organizacyjnej dywizji amerykańskiej, dywizjony lub 155 mm hb muszą być przydzielone brygadam. Natomiast brygady Bundeswehry posiadają swoje organiczne dywizjony lub 155 mm. Tak więc w dyspozycji dowódcy dywizji amerykańskiej pozostają tylko dywizjon hb 203,2 mm /12 hb/ a w ręku dowódcy dywizji zachodnio niemieckiej dywizjon mieszany /6 hb 203,2 mm i 12 armat 175 mm/. Za artylerią dywizji Bundeswehry przemawia również

jej różnorodność /haubice i armaty/. Dywizja Bundeswehry posiada również większą ilość wyrzutni pocisków Honest John.

c/ Dywizjon artylerii przeciwlotniczej w składzie:

- bateria dowodzenia
- cztery baterie ogniowe /po 12 armat plot 40 mm typu L60 w każdej baterii;
- pluton dział plot 40 mm L 70 /3 działa/;

Dywizja Bundeswehry posiada silną osłonę plot. Pamiętać należy, że w brygady posiadają własne, organiczne baterie plot. Pod tym względem dywizja Bundeswehry ustępuje tylko dywizji amerykańskiej która posiada przeciwlotnicze pociski rakietowe.

d/ Batalion lotniczy

Dywizyjny batalion lotniczy jest w następującym składzie:

- eskadra dowodzenia i zaopatrywania;
- eskadra rozpoznawczo - łącznikowa /15 śmigłowców Alouette II/;
- eskadra transportowa /12 śmigłowców CH-34 lub UH - 1 D/;

Obecnie wprowadzone są na uzbrojenie śmigłowce UH-1D. W przyszłości batalion lotniczy ma posiadać dwie kompanie transportowe, w każdej po 16 śmigłowców CH - 53 A. Zwiększy to znacznie możliwości dywizji w zakresie przerzutu wojsk. Możliwości te będą się kształtowały w granicach jednego batalionu /w jednej fali/.

e/ Inne pododdziały wsparcia

Dywizja Bundeswehry, podobnie jak dywizja amerykańska, posiada batalion saperów i batalion łączności. Poza tym posiada kompanię ABC - czego nie posiadają inne dywizje. Jest

to wyraz silnego nacisku na zagadnienie zabezpieczenia przed środkami masowego rażenia.

4. W n i o s k i

Z przedstawionego materiału wynika, że najsilniej rozbudowane oddziały wsparcia ma dywizja amerykańska. Niewiele jej pod tym względem ustępuje dywizja Bundeswehry. Natomiast dywizja brytyjska pod wieloma względami ustępuje dywizji amerykańskiej i zachodnoniemieckiej. W odniesieniu do różnych rodzajów zabezpieczenia działań bojowych lub wsparcia sprawa przedstawia się następująco:

- Rozpoznanie. Dywizyjny batalion rozpoznawczy dywizji amerykańskiej zdecydowanie góruje nad pozostałymi. Jego skład i organizacja charakteryzują się dużą różnorodnością /środki rozpoznania powietrznego/. Poza tym możliwości w zakresie rozpoznania są powiększone składem batalionu lotniczego /bezpilotowe samoloty rozpoznawcze/. Zwraca uwagę brak pododdziału rozpoznawczego w dywizji brytyjskiej. Zakłada się, że w wypadkach szczególnych dywizja brytyjska może otrzymać pułk samochodów pancernych.
- Artyleria polowa. Pod tym względem istnieje przewaga artylerii dywizyjnej Bundeswehry. Najsłabszy jest brytyjski pułk artylerii mieszanej.
- Artyleria przeciwlotnicza. Zdecydowana przewaga dywizji amerykańskiej z uwagi na posiadane przeciwlotnicze pociski rakietowe Chaparral. Silną osłonę przeciwlotniczą posiada również dywizja Bundeswehry.
- Lotnictwo - Batalion lotniczy dywizji amerykańskiej zdecydowanie góruje nad batalionem lotniczym dywizji Bundeswehry i eskadrą dywizji brytyjskiej. Jego organizację cechuje duża

różnorodność /środki transportu, środki wsparcia i rozpoznanie/.

- Inne rodzaje wsparcia. W tym zakresie dywizje posiadają zbliżoną wartość. Zwraca uwagę posiadanie kompanii ABC przez dywizję NRF. Natomiast dywizja brytyjska ma stosunkowo do pozostałych dywizji mniejszą ilość pododdziałów inżynieryjno-saperskich.

Załącznik - Tabela porównawcza.

Wykonano w 3 egz.

Egz.nr. 1 - 3 Bibl.

Wyk. płk Jabłoński

Druk. MB.dn.5.10.70r.

Nr.ks.043/A0

TABELA PORÓWNAWCZA

PODDZIAŁÓW WSPARCIA DYWIZJI USA, W. Brytania i NRP

Egz. nr.....

1p. Pododdział /oddział/	dywizja USA /skład pododdziału/	dywizja W. Brytania /skład pododdziału/	dywizja NRP /skład pododdziału/	Kolejność dywizji wg możliwości
1	2	4	5	6
1. Batalion rozpoznawczy	dowództwo, sztab; kompania dowodzenia trzy kompanie rozpozn. kompania rezp. powietrz. Stan ¹ uzbrojenie:	nie posiada /w wyjątkowych wypadkach może otrzymać pułk samochodów/pancernych/	dowództwo, sztab; k.dowódz. i zaopatrz.; dwie pancerne krozp.; ciężka krozp.; Stan i uzbrojenie:	1/ USA; 2/ NRP; 3/ W. Brytania
2. Artyleria rakietowa i polowa	trzy dywizyjony hb 155 mm /54 hb 155 mm/; dywizjon wsparcia ogólnego /12 hb 203, 2mm/ dyw. poc. rak. Honest John /4 wyrzutnie/; sekcja lotnicza /10 smigł. obserwacyjnych i 2 samoloty ogólnego przeznaczenia/.	Pułk artylerii mieszanej: bateria hb 203, 2 mm /4 hb 203, 2 mm/; dywizjon poc. rakiet. Honest John /4 wyrz./	Pułk artylerii mieszanej: dywizjon poc. rakiet. Honest John /6 wyrz./; dywizjon art. mieszanej /6 hb 203, 2 mm i 12 armat 175 mm/;	17 NRP 2/ USA 3/ W. Brytania

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KADRY CZYLI K. SZKOLENIA
M. O. A. broni k. *szkolenia*
Nr 432715

1	2	3	4	5	6
3.	dapiot / papiot /	dapiot : - dwie baterie plot poc. Chaparral /po 12 wyrzutni w baterii /; - dwie baterie 20 mm armat Vulcan /po 12 armat w baterii /;	papiot /przdzielony /:	dapiot : - cztery baterie armat plot 40 mm I60 /w baterii 12 armat /; - pluton plot armat 40 mm typu I70 /3 ar- maty /;	1 / USA 2 / NRP 3 / W. Brytania
4.	eskadra /batalion lotniczy /	batalion lotniczy: - dtwo, sztab /1 śmigło- wlec /; - klucznica /4 samol. obser- wac. OV-1, 10 śmigłowców obserw. łącznik. typu CH-4 lub CH-6, 12 bezpi- lotowych samol. rozpr. i 6 śmigł. UH-1B /; - k transportowa /24 śmi- głowe UH-1D /;	eskadra lotnicza /yok. 60 samol. i śmigł. /	batalion lotniczy: - eskadra rozpoznawczo- łącznikowa /15 śmi- głowców Alouette /; - eskadra transportowa /12 śmigłowców CH-34 lub UH-1D /;	1 / USA; 2 / W. Brytania 3 / NRP
5.	Inne pododdz. wsparcia	- b inż. sarp; - b łączności;	- dwie k. saperów; - k przeprawowo-parkowa; - pułk łączności;	- binż. sarp; - b łączn.; - komp. ABC; - dwa bataliony zapasowe	1 / NRP 2 / USA 3 / W. Bryt.

x/ Przyjęto, że trzy dywizjony hb 155 mm są przeznaczone dla brygad.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KADENI SZTAKU GENERALNEGO
Im. gen. broni Świerzyńskiego

~~nr. 33715~~

196/04/70

egz. 1